

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 26 kwietnia 2007 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania
cywilnego**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Jednocześnie upoważnia senatora Janusza Gałkowskiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

WICEMARSZAŁEK SENATU

Maciej PŁAŻYŃSKI

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Art. 1.

W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) art. 416 otrzymuje brzmienie:

"Art. 416. Niedopuszczalne jest dalsze wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem wydanym na skutek skargi o wznowienie, z wyjątkiem wypadku gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie."

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

---

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699.

UZASADNIENIE

1. Ustawa wykonująca wyrok Trybunału Konstytucyjnego

Projektowana ustawa stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2006 r. (sygn. akt SK 19/05), stwierdzającego niezgodność przepisu kodeksu postępowania cywilnego z Konstytucją. Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

Sentencja orzeczenia opublikowana została w Dz. U. z 2006 r., Nr 226, poz. 1656 (dzień publikacji wyroku – 11 grudnia 2006 r.). Pełny tekst orzeczenia, wraz z uzasadnieniem, zamieszczony został w OTK Z.U. z 2006 r., Nr 10A, poz. 154.

2. Przedmiot i istota rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2006 r. (sygn. akt SK 19/05) Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją art. 416 k.p.c., w zakresie, „w jakim wyłącza dopuszczalność wznowienia postępowania w sytuacji, gdy podstawą skargi o wznowienie jest art. 401¹ tego kodeksu”.

Zgodnie z zaskarżonym art. 416 k.p.c.: „Niedopuszczalne jest dalsze wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem wydanym na skutek skargi o wznowienie.” Przepis ten ogranicza możliwości wznawiania postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem, niezależnie od różnych rodzajowo podstaw wznowienia. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego: „Artykuł 416 k.p.c. ma wymiar konstytucyjny. Przyjęte w nim rozwiązanie jest związane z zasadą państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), zasadą sprawności działania organów państwa (wstęp do Konstytucji) oraz prawem do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Zasada stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych ma istotne znaczenie z punktu widzenia formalnego aspektu zasady państwa prawnego, zasady ochrony zaufania do państwa i prawa oraz prawa do rozstrzygnięcia sprawy sądowej w rozsądnym czasie. Oczywiście jest, że każda sprawa, w tym każdy spór prawny rozpatrywany w drodze sądowej, powinna mieć swoje ostateczne, skuteczne i niepodważalne na drodze prawnej rozstrzygnięcie. Niewzruszalność prawomocnych orzeczeń sądowych nie jest zasadą absolutną, jednak odstępstwa od niej muszą być oceniane z punktu widzenia wskazanych wyżej dyrektyw

konstytucyjnych, przy założeniu, że sama zasada jest elementem zasady państwa prawnego. Artykuł 416 k.p.c. wyklucza przy tym dodatkowo stosowanie swoistej obstrukcji procesowej. W jego braku możliwe byłoby wielokrotne wnoszenie skarg o wznowienie postępowania, opartych na coraz to nowych podstawach, których zasadność sądy musiałyby badać w kolejnych procesach cywilnych. Kodeks wprowadza zatem środek mający na celu <<wymuszenie>> wnikliwego rozważenia sytuacji prawnej w wypadku składania skargi o wznowienie postępowania, a tym samym przyczynia się do usprawnienia działalności sądów.”

„Samo wykluczenie możliwości wielokrotnego wznowiania postępowania – czytamy dalej w uzasadnieniu do wyroku – nie narusza unormowań konstytucyjnych. [...] Dlatego nie są *a priori* wykluczone przez Konstytucję ograniczenia możliwości wznowienia postępowania, również w sytuacji gdy podstawą wznowienia jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego. Wskazać tu można tytułem przykładu sytuacje, które uzasadniać mogą takie wyłączenie ze względu na określone zasady i wartości konstytucyjne. Rozwiązanie takie wprowadza np. art. 400 k.p.c., które znajduje uzasadnienie w art. 18 Konstytucji. Oceniając zakwestionowaną regulację, Trybunał Konstytucyjny doszedł do wniosku, że przyjęcie przez ustawodawcę, iż wcześniejsze wznowienie postępowania w sprawie wyklucza ponowne wznowienie mające na celu sanację konstytucyjności orzeczenia, stanowi nieproporcjonalne podkreślenie ściśle formalnego aspektu państwa prawnego w stosunku do zasady nadrzędności Konstytucji w systemie źródeł prawa (art. 8 ust. 1) oraz zasad dotyczących skutków orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (art. 190 ust. 3 i 4 Konstytucji). Ma to tym większe znaczenie, gdy chodzi o ochronę wolności i praw człowieka i obywatela (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Jak już wskazano, wznowienie postępowania w celu <<sanacji konstytucyjności rozstrzygnięcia>> nie może być stawiane na jednej płaszczyźnie ze wznowieniem z przyczyn określonych w ustawie. Nie można oczywiście lekceważyć tego, że dopuszczalność ponownego (tj. <<drugiego>>) wznowienia postępowania przyczynia się do powstania pewnej niepewności w stosunkach prawnych. Jednak jego praktyczne skutki nie są aż tak daleko idące, aby uzasadniać całkowite wykluczenie ponownego wznowienia, gdy podstawą jest żądanie „sanacji konstytucyjności rozstrzygnięcia”. Należy tu podkreślić, że prawomocne rozstrzygnięcie dotknięte jest w tym wypadku szczególnie istotną wadą prawną, tak iż można domniemywać, że rozstrzygnięcie nie było sprawiedliwe. Postulat zapewnienia niewzruszalności orzeczeniom sądowym nie powinien iść tak daleko, by *a limine* wykluczyć możliwość przywrócenia stanu zgodnego z Konstytucją.”

Biorąc powyższe pod uwagę Trybunał Konstytucyjny uznał art. 416 k.p.c. (w określonym zakresie) za niezgodny z art. 190 ust. 4, a przez to z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Cele i zakres projektowanej ustawy

Mając na uwadze konieczność wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2006 r. (wywołuje on skutki prawne z dniem publikacji, tj. od dnia 11 grudnia 2006 r.), kierując się brzmieniem sentencji wyroku oraz motywami jego uzasadnienia, proponuje się, aby przesłankę wznowienia postępowania mającą podstawy konstytucyjne (zob. art. 190 ust. 4 Konstytucji) wyłączyć spod ogólnego zakazu dalszego wznawiania postępowań w sprawach cywilnych. Zmiana ta pozwoli „wzruszyć” prawomocny wyrok sądu, wydany na podstawie przepisu uznanego przez Trybunał za niekonstytucyjny, również wówczas, gdy wcześniej w sprawie było już wznawiane postępowanie w oparciu o inną przesłankę.

4. Skutki finansowe wykonania projektowanej ustawy

Ustawa nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU**

Ewa Ośniecka - Tamecka

Min.EOT/ *bos* /2007/DP/ik

Warszawa, *15.03.* 2007 r.

**Pan Zbigniew Romaszewski
Przewodniczący Komisji Praw
Człowieka i Praworządności
Senat Rzeczypospolitej Polskiej**

**Pan Janusz Gałkowski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego / druk senacki nr 368/ wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) i art. 60 ust. 3 pkt 1 i ust 5 Regulaminu Senatu, przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Ewę Ośniecką - Tamecką, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

Szanowni Panowie Przewodniczący!

W związku z przedłożonym projektem (pismo nr BPS/KU-034/102/07), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę, że analogiczna sytuacja jak w przypadku orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, może wystąpić w sytuacji orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzeka o ważności i wykładni aktów prawa wspólnotowego bądź w wyniku postępowania zainicjowanego przez państwo członkowskie, instytucję Unii Europejskiej lub w wyniku pytań prejudycjalnych. W sytuacji gdy ETS orzeknie,

bez ograniczania mocy wstecznej wyroku, o nieważności aktu prawa wspólnotowego, który był bezpośrednio stosowany w państwach członkowskich, może to skutkować tym, że orzeczenia sądów krajowych wydane na podstawie takich przepisów uzyskają status analogiczny do orzeczeń wydanych na podstawie przepisów uznanych przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją. Podobna sytuacja może wystąpić w sytuacji uznania przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości, iż polskie przepisy nie są zgodne z prawem wspólnotowym.

Z poważaniem,

~~Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej~~
PODSEKRETAŃ SZTANU
Tadeusz Kożek

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości